

RTU studiju kurss "Iekļaujošā un speciālā izglītība"

OR000 Rēzeknes akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	RA0624
Nosaukums	Iekļaujošā un speciālā izglītība
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Dina Bethere - Doktors, Profesors
Mācībspēks	Mārīte Rozenfelde - Doktors, Asociētais profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursā apgūst zināšanas un prasmes, lai veidotu studentu izpratni par daudzveidīgajiem iekļaujošās un speciālās izglītības aspektiem vispārīgākajā skolā, sagatavojot pedagogus/logopēdus gan teorētiski, gan praktiski, lai viņi efektīvi darbotos mūsdienu iekļaujošā vispārīgākajā klasē.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: Kurša mērķis ir veidot studentu izpratni par daudzveidīgajiem iekļaujošās un speciālās izglītības aspektiem vispārīgākajā skolā, sagatavot pedagogus gan teorētiski, gan praktiski, lai viņi efektīvi darbotos mūsdienu iekļaujošā vispārīgākajā klasē, patstāvīgi vai sadarbībā ar kolēģiem veidotu atbalstošu mācību vidi, plānotu un īstenotu iekļaujošu mācību procesu atbilstoši skolēna individuālās attīstības (t.sk. speciālajām) vajadzībām un sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem, īstenojot katra bērna tiesības iegūt izglītību. Studiju kursa uzdevumi: 1.Radīt izpratni par kursa apguvē nepieciešamajiem pamatjēdzieniem iekļaujošās izglītības, speciālās izglītības un starpkultūru izglītības kontekstā 2.Veicināt studentu izpratni par iekļaujošas vides veidošanas nosacījumiem, sociālo iekļaušanos, individuālo plānošanu un sadarbībā ar kolēģiem atbalstošas vides nodrošināšanai; 3.Veicināt studentu izpratni par nepieciešamo iekļaujošu mācību procesa plānošanu, izvirzot konkrētus sasniedzamos rezultātus katram izglītojamajam un izvēloties atbilstošas metodes, paņēmienus, līdzekļus un resursus, individualizējot un diferencējot, īstenojot vērtēšanu; 4.Attīstīt studentu prasmes izmantot LR normatīvos dokumentus bērnu ar grūtībām mācībās, bērnu ar speciālajām vajadzībām, trešo valstu valstspiederīgo, reemigrantu un mazākumtautību bērnu izglītības atbalstam; 5.Veidot studentu izpratni un attīstīt prasmes sistemātiski izzināt izglītojamā individuālās attīstības, mācīšanās, personības, un sociālās izaugsmes vajadzības, kā arī grūtības mācību procesā; 6.Veicināt studentu izpratni par pedagogam nepieciešamo kompetenci un personiskajām īpašībām, strādājot ar bērniem ar migrācijas pieredzi, mazākumtautību bērniem un bērniem ar speciālajām vajadzībām
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studenti: Pēta dažādus avotus (vārdnīcas, zinātniskās literatūras avotus, zinātniskus rakstus, informāciju dažādos medijos, sociālajos tīklos un Interneta resursos; Analizē prakses piemērus, veidojot iekļaujošas stundas plānu; Izstrādā prezentācijas, gatavojas diskusijām un debatēm.

Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1. Banks, J. A. (2018). An Introduction to Multicultural Education (6th Edition) (What's New in Foundations/Intro to Teaching) 6th Edition. Boston: Pearson. 2. Rozenfelde, M. (2018). Skolēnu ar speciālajām vajadzībām iekļaušanas vispārējās izglītības iestādēs atbalsta sistēma, Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. (R-grāmata) Papildu/Additional: 1. Crutchfield, J., & Schewe, M. (2017). Going Performative in Intercultural Education: International Contexts, Theoretical Perspectives and Models of Practice (Languages for Intercultural Communication and Education). Bristol: Multilingual Matters. 2. Daniela, E. R., & Steforda, K. (1999). Iekļaujošas klases radīšana. Rīga: Sorosa Fonds – Latvija. 3. Gay, G. (2018). Culturally Responsive Teaching: Theory, Research, and Practice (Multicultural Education Series) 3rd Edition. New York: Teachers College Press. 4. Hansena K. A., & Kaufmane, R. K. (1998). Bērncentrētu grupu veidošana. Rīga: Sorosa Fonds – Latvija. 5. Lee, A. (2017). Teaching Interculturally: A Framework for Integrating Disciplinary Knowledge and Intercultural Development. Virginia: Stylus Publ.. 6. Nieto, S., & Bode, P. (2018). Affirming Diversity: The Sociopolitical Context of Multicultural Education (7th Edition) (What's New in Foundations/Intro to Teaching). Boston: Pearson. 7. Nīmanīte, D. (2008). Bērnu ar speciālām un īpašām vajadzībām iekļaujošā izglītība Latvijā: vēsturiskais un mūsdienu konteksts. Sociālā pedagoģija. Promocijas darbs pedagoģijā. 8. Rozenfelde, M. (2016). Skolēnu ar speciālajām vajadzībām iekļaušanas vispārējās izglītības iestādēs atbalsta sistēma. Promocijas darbs. Rīga: LU. (Nozaru pedagoģija (speciālā pedagoģija)) 9. Tomlinson, C., Brimijoin, K., & Narvaez, L. (2008). The Differentiated School: Making Revolutionary Changes in Teaching and Learning. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. 10. Tomlinson, C. A., & Moon, T. R. (2013). Assessment and Student Success in a Differentiated Classroom. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. 11. Tomlinson, C. (2001). How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms (2nd Edition). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. 12. Tomlinson, C., & Imbeau, M. (2010). Leading and Managing a Differentiated Classroom. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. 13. Tomlinson, C. A. (2014). The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners, 2nd Edition. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. 14. Volša, K. B. (1998). Bērncentrētas klases veidošana. Rīga: Sorosa Fonds – Latvija. Citi informācijas avoti/Other sources of information: 1. Intercultural Education. 2. International Journal of Inclusive Education. 3. International Journal of Multicultural Education. 4. Journal of Research in Special Educational Needs.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Priekšzināšanas nav nepieciešamas

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakts stundas	Patstāv. darbs	Kontakts stundas	Patstāv. darbs
1. temats. Iekļaujošā, speciālā izglītība un starpkultūru izglītība, pamatjēdzieni. Iekļaujošās izglītības hierarhija: iekļaujošā izglītība, integrācija, segregācija, izolācija. Multikulturālisms. Starpkultūru izglītība. Starpkultūru dialogs izglītībā. Iekļaujošā izglītība makro, mezo, mikro līmeņos. Dažādības izglītība. Speciālās izglītības mērķi un uzdevumi. Galveno iekļaujošās izglītības šķēršļu identificēšana. Patstāvīgais darbs. Gatavošanās diskusijai: "Par un pret iekļaujošo izglītību"	6	10	4	12
2. temats. Iekļaujošā skola un klase, iekļaujošas un atbalstošas mācību vides veidošana klasē. Iekļaujošas skolas un klases raksturojums. Indeks iekļaušanai izglītībai. Sociālā iekļaušanās, nosacījumi emocionāli, fiziski drošas, intelektuāli rosinošas mācību vides veidošanai. Starpkultūru komunikāciju ietekmējošie faktori. Verbālā un neverbālā komunikācija. Starpkultūru konfliktu raksturojums. Konflikta risināšanas veidi. Starpkultūru dialogs. Kultūršķoka simptomi un stadijas. „W” līknes kultūršķoka modelis. Kultūrstress. Patstāvīgais darbs. Gatavošanās diskusijai: "Par un pret iekļaujošo izglītību"	8	10	4	12
3. temats. Iekļaujošā pedagoģija. Iekļaujošās pedagoģijas raksturojums. Iekļaujošā mācību procesa plānošana. Individualizācija kā izglītības mērķis. Diferencēti sasniedzamie rezultāti. Diferencēta mācību procesa organizēšana. Elasticitāte un plasticitāte mācību procesa organizēšanā, daudzveidīgu mācību metožu atlase un izmantošana. Vērtēšana iekļaujošā klasē. Iekļaujošās mācību nodarbības/stundas modelēšana, izvērtēšana, pilnveidošana. Patstāvīgais darbs: Gatavošanās pārbaudījumam: Iekļaujošās mācību stundas modelēšana	8	12	4	14
4. temats. Starpkultūru un dažādības izglītība. Kultūras būtība. Kultūras koncepcijas, kultūras dimensijas, elementi, līmeņi (G.Hofstede), u.c. Kultūrcentrisms, kultūruniversālisms un kultūrrelatīvisms. Kā kultūra iespaido mūsu domāšanu, lēmumu pieņemšanu? Kultūras dimensiju analīze. Diskusija par kultūruniversālismu un kultūrrelatīvismu. Patstāvīgais darbs: Gatavošanās pārbaudījumam: Iekļaujošās mācību stundas modelēšana.	6	12	2	14
5. temats. Dažādības aspekti: talants un apdāvinātība, reliģija, dzimumidentitāte. Patstāvīgais darbs: Gatavošanās pārbaudījumam: Tiesas sēde "Gadījums skolā".	6	10	4	14
6. temats. Iekļaujošās izglītības tiesību aspekts. Normatīvo dokumentu hierarhija bērnu tiesību aspektā. Tiesības uz izglītību. Bērnu ar speciālajām vajadzībām tiesības uz atbalstu mācībās skolā un pakalpojumiem. Prakses gadījuma analīze. Patstāvīgais darbs: Gatavošanās pārbaudījumam: Tiesas sēde "Gadījums skolā"	4	10	2	14

7. temats. Pedagoģiskā identificēšana. Sadarbība skolā, ar vecākiem un ārpus skolas pedagoģiskās identifikācijas procesā, atbalsta nodrošināšanā, izvērtēšanā, kompetences robežas. Pedagogam nepieciešamās kompetences un personības īpašības pedagoģiskajā identificēšanā un darbam iekļaujošā klasē Patstāvīgais darbs: Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana, skolotāja palīga prakse bērnam ar speciālajām vajadzībām vai bērnam, kam grūtības mācībās, individuālā konsultēšana, atbalsts klasē, refleksija, izvērtēšana.	6	10	2	12
8. temats. Grūtības mācību procesā, speciālo vajadzību klasifikācija Latvijā, raksturojums. Mācību, emocionālās, uzvedības un sociālās grūtības klasē, to raksturojums. Speciālās vajadzības Latvijā, galveno speciālo vajadzību grupu raksturojums. Pētījumos balstīti paņēmieni atbalsta sniegšanā bērniem ar grūtībām mācībās un speciālajām vajadzībām vispārīgajās klasēs. Patstāvīgais darbs: Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana, skolotāja palīga prakse bērnam ar speciālajām vajadzībām vai bērnam, kam grūtības mācībās, individuālā konsultēšana, atbalsts klasē, refleksija, izvērtēšana.	8	10	4	12
9. temats. Mācību programmu adaptācija, modifikācija, atbalsta pasākumi. Mācību programmas adaptācija, modifikācija, atbalsta pasākumi Latvijas kontekstā, to raksturojums. Iekļaujošas stunda un mācību programmas pielāgošana bērniem ar speciālajām vajadzībām Patstāvīgais darbs: Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana, skolotāja palīga prakse bērnam ar speciālajām vajadzībām vai bērnam, kam grūtības mācībās, individuālā konsultēšana, atbalsts klasē, refleksija, izvērtēšana.	8	10	4	16
10. temats. IIPAP (Individuālo izglītības programmas apguves plānu) izstrāde, ieviešana, izvērtēšana, sadarbība ar atbalsta komandas speciālistiem. IIPAP raksturojums, paraugi, izstrādes, īstenošanas, monitorēšanas kārtība sadarbībā ar atbalsta speciālistiem, atbalsta komandas funkcijas, kompetenču robežas. Skolas sadarbība ar ārpus skolas dienestiem. Atbalsta sistēmas (skolotājam un bērniem) pašvaldības un valsts līmenī. Patstāvīgais darbs. Gatavošanās eksāmenam.	4	10	2	16
Kopā:	64	104	32	136

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Pārzina iekļaujošo, speciālo, starpkultūru un dažādības izglītību un ar to saistītiem pamatjēdzieniem. 2. Pārzina atbalstošās iekļaujošās vides veidošanu un sociālo iekļaušanos. 3. Izprot iekļaujošo pedagoģiju: iekļaujoša mācību procesa plānošanu, diferencētiem sasniegumiem rezultātiem, diferenciācijas īstenošanu, izmantojot daudzveidīgas mācību metodes, izpratne par vērtēšanu iekļaujošā klasē. 4. Izprot normatīvo dokumentu hierarhiju, kā arī zināšanas par katra skolēna (gan skolēna ar speciālajām vajadzībām, gan apdāvināta skolēna) individuālās attīstības, mācīšanās, personības, un sociālās izaugsmes daudzveidīgām vajadzībām. 5. Pārzina mācību programmas adaptāciju, modifikāciju, atbalsta pasākumiem, pētījumos balstītiem pedagoģiskajiem paņēmieniem iekļaujošā klasē. 6. Pārzina pedagogam nepieciešamās kompetences un personiskās īpašības, strādājot iekļaujošā klasē un sadarbojoties ar vecākiem.	Pārbaudes darbi: 1. Diskusija "Par un pret iekļaujošo izglītību". 2. Iekļaujošās mācību stundas modelēšana. 3. Tiesas sēde "Gadījums skolā". 4. Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana. 5. Noslēguma pārbaudījums. Eksāmens izvērtējums atbilstoši kursa sasniegtajiem rezultātiem, vērtējums 10 ballu skalā.
PRASMES: 1. Prot atpazīt iekļaujošās izglītības īstenošanas modeļus Latvijas izglītībā skolas un klases līmenī. 2. Spēj individuāli vai sadarbībā ar kolēģiem plānot nepieciešamos pasākumus iekļaujošās mācību vides radīšanai, veicinot emocionāli un fiziski drošas, mācībām labvēlīgas vides veidošanos. 3. Māk plānot iekļaujošu mācību procesu un vidi, izvirzot diferencētus sasniegumu rezultātus 4. Prot izmantot normatīvos dokumentus bērnu ar speciālajām, emocionālajām, uzvedības un mācību grūtībām, speciālajām vajadzībām atbalstam un tiesībām uz izglītību nodrošināšanai. 5. Prot identificēt pedagoģiskajā procesā izglītojamā individuālās attīstības, mācīšanās, personības, un sociālās izaugsmes vajadzības, noteikt iespējamās grūtības un šķēršļus, mācībās pielietojot noteiktu algoritmu. 6. Prot sava mācību priekšmeta kompetences robežas izstrādāt priekšlikumus IIPAP izstrādei, sadarbībā ar atbalsta speciālistiem.	Pārbaudes darbi: 1. Diskusija "Par un pret iekļaujošo izglītību". 2. Iekļaujošās mācību stundas modelēšana. 3. Tiesas sēde "Gadījums skolā". 4. Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana. 5. Noslēguma pārbaudījums. Eksāmens izvērtējums atbilstoši kursa sasniegtajiem rezultātiem, vērtējums 10 ballu skalā.
KOMPETENCES: 1. Pārzina iekļaujošu, intelektuāli rosinošu, emocionāli un fiziski drošu izglītojamā mācīšanās un attīstības vajadzībām atbilstošu, uz sadarbību vērstu mācību vidi. 2. Spēj identificēt, pedagoģiski izvērtēt un strādāt ar mazākumtautību bērniem, bērniem ar migrācijas pieredzi, ar mācību grūtībām un speciālajām vajadzībām mācību procesā, lai plānotu un īstenotu starpdisciplināru, uz individualizāciju vērstu, diferencētu un elastīgu mācību procesu, nodrošinot izglītojamā individuālo mācīšanās mērķu sasniegšanu. 3. Prot argumentēti aizstāvēt savu viedokli prezentācijās un diskusijās, integrēt kursā apgūtās zināšanas, prasmes praktiskajā darbībā, plānot, īstenot un izvērtēt, apzināti reflektējot par savu profesionālo pilnveidi.	Pārbaudes darbi: 1. Diskusija "Par un pret iekļaujošo izglītību". 2. Iekļaujošās mācību stundas modelēšana. 3. Tiesas sēde "Gadījums skolā". 4. Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana. 5. Noslēguma pārbaudījums. Eksāmens izvērtējums atbilstoši kursa sasniegtajiem rezultātiem, vērtējums 10 ballu skalā.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Diskusija "Par un pret iekļaujošo izglītību".	10
Iekļaujošās mācību stundas modelēšana.	20
Tiesas sēde "Gadījums skolā".	10
Asistenta prakse: Bērna, kam grūtības mācībās vai speciālās vajadzības, ēnošana, individuālo mācību vajadzību identificēšana, skolotāja palīga prakse bērnam ar speciālajām vajadzībām vai bērnam, kam grūtības mācībās, individuālā konsultēšana, atbalsts klasē, refleksija, izvērtēšana.	30
Noslēguma pārbaudījums. Eksāmens	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	32.0	32.0	0.0		*	